

ग्याँठकोपीको बिउ उत्पादन प्रविधि

परिचय :

ग्याँठकोपी काउली समूह अर्न्तगत पर्ने हिउँदे तरकारी बाली हो । यसलाइ तरकारी तथा सलादको रूपमा प्रयोग गरिन्छ ।

वनस्पतिक विवरण :

ग्याँठकोपीको मुख्य खाने भाग जमिन माथीको सलगम जस्तो उल्लो परेको भाग हो । बेर्ना रोपेको ४५ दिन पछि मूल डाँठको बृद्धि भएर फुक्दै ग्याँठकोपी बड्दै जान्छ । यो तल्लो भागको वरिपरी लामो डाँठ परेको पातहरू हुन्छन् । उल्लोको टुप्पोबाट एउटा डुकु आई तोरीको जस्तो पहिलो फूल फुल्छ र तोरीको जसरी कोशा लागी तोरीकै दाना जस्तो बिउ तयार हुन्छ ।

जात (ह्वाइट भियना) :

यो बेर्ना सारेको ठाउँ अनुसार ७० देखि ८० दिनमा ताजा तरकारीको लागि बाली तयार हुन्छ । यसको बोट होचो, पातहरू छोटो, ग्याँठ गोला तथा उल्लो, नरम, हरीयो र भित्र फिक्का सेतो रङ्गको हुन्छ ।

पुष्प वर्णन तथा सेचन :

यसको फूल तोरीको फूल जस्तै पहेँलो हुन्छ । यसमा एउटै फूलमा भाले र पोथी भाग हुने भएता पनि आपसी संगम नहुनाले माहुरी तथा भमराबाट सेचन हुन्छ । यसैले मूल बिउ उत्पादनको लागि १,६०० मिटरको पृथकता दुरी तथा व्यवसायिक बिउको लागि १,००० मिटर दुरीको आवश्यकता

पर्दछ । ग्याँठ कोपी काउली बर्गका सबै बालीसँग परसेचन हुने भएकोले यस बर्गका सबै बालीदेखि पृथकता दूरि कायम गरिनु पर्दछ ।

हावापानी :

ग्याँठकोपी चिसो समयमा हुने बाली भएता पनि न्यानो समय भए पछि मात्र फूल फुल्छ । छोटो दिनबाट लामो दिन हुँदै गए पछि मात्र फूल फुलेर बिउ बन्दछ । यसको लागि २० देखि २७ डिग्री सेन्टीग्रेड तापक्रमको आवश्यकता पर्दछ ।

माटो :

यसको बिउ उत्पादनको लागि प्रशस्त प्रङ्गारिक मल भएको दोमट बलौटे माटो उपयुक्त हुन्छ । ग्याँठकोपीको बिउ उत्पादनको लागि माटोमा अम्लीयपना ५.५ देखि ६.५ पि एच राम्रो हुन्छ ।

नर्सरीमा बेर्ना उत्पादनको लागि बिउ दर :

एक रोपनीमा लगाउनको लागि चालीस ग्राम बिउको आवश्यकता पर्दछ । नर्सरी ब्याडमा श्रावणको दोस्रो हप्तादेखि भदौको दोस्रो हप्तासम्ममा बिउ रोप्नु पर्छ । माटोको अवस्था हेरी ब्याडमा सिंचाई दिइरहनु पर्छ ।

जग्गाको तयारी :

तिन चार पटक खनजोत गरी डल्ला फोरी माटो नरम बनाउने र ड्याङ्ग बनाई बेर्ना सार्ने ।

मलखादको प्रयोग

माटोको परिक्षण अनुसार तथा साधारण तथा ५०-६० डोको राम्ररी कुहिएको कम्पोस्ट मल खनजोत गर्ने बेलामा राम्ररी माटोमा मिलाउनु पर्दछ । ३ के.जी नाइट्रोजन, ३ के.जी फस्फोरस, ३ के.जी पोटास र ७०० ग्राम बोरेक्स जग्गा तयारी गर्ने बेलामा मिसाएर सम्याउनु पर्दछ । त्यस पछि बेर्ना सारेको बीसदेखि पच्चिस दिनमा पुनः युरिया मलले टप ड्रेसिङ्ग गर्नु पर्छ ।

बेर्ना सार्ने

बेर्ना चार पाँच पात भए पछि अर्थात भदौको तेस्रो हप्ता तिर हारदेखि हारको दुरी ६० से.मि र बोटदेखि बोटको दुरी ४५ से. मि राखी लाइनमा बेर्ना सार्नु पर्छ ।

गोडमेल र सिंचाई

बेर्ना सारेको दश पन्ध्र दिन पछि भ्रार पात उखेली कुटोले हल्का गोडमेल गर्नुपर्छ । बेर्ना सारेदेखि राम्रोसँग नसरुन्जेल माटोको चिस्यान हेरी सिंचाई दिनुपर्छ । बेर्ना सरी सके पछि आवश्यकता अनुसार सिंचाई दिनु पर्छ । पानी नजम्ने गरी फूल फुल्ने तथा कोसा लाग्ने बेलामा हल्का सिंचाई दिनुपर्छ ।

खेतबारी निरीक्षण

बिउ बाली रोपेदेखि बिउ बाली नकाटेसम्म खेतबारी कम्तीमा तीन पटक (पहिलो: ग्याँठकोपी डल्लो पर्ने बेला, दोस्रो: ग्याँठकोपी पूर्ण रूपले बिकशित भइसके पछि र तेस्रो: फूल फूलिरहेको बेलामा) प्राविधिकद्वारा निरीक्षण गराउनु पर्छ ।

अवाञ्छनीय बोट हटाउने

पृथकता दुरी, पातको आकार प्रकार, रंग, फूल र ग्याँठको आकार प्रकार आदिको आधारमा अवाञ्छनीय बोट हटाउनु पर्छ ।

रोग नियन्त्रण

रोग नियन्त्रणको लागि उपचारित बिउ प्रयोग गर्ने ।

किरा नियन्त्रण

लाही र अन्य चुसाहा किराको लागि रोगर १.५ एम एल प्रती लिटर पानीमा घोलेर स्प्रे गर्नु पर्छ ।

बिउ बाली कटाई चुटाई र सफाई

कोसा पहेंलो भए पछि पटक पटक गरी पुरा सुक्नु भन्दा पहिले बिउ बाली काट्ने र तीन चार दिनसम्म क्युरिङ्ग गर्नुपर्छ । चार दिन जती घाममा सुकाउनुपर्छ र कोसा राम्ररी सुके पछि लठिले चुटि बिउ भार्नुपर्छ । बिउलाई राम्ररी सुकाइ नाङ्गलोमा सफा गरी, केलाई अनी सुकाई हावा नछिँने बोरा वा बट्टामा राखी भण्डारण गर्नुपर्छ ।

बिउ उत्पादन

प्रति रोपनी ४० क.जी सम्म बिउ उत्पादन हुन्छ ।

तरकारी बिउ आयोजना

वातावरण तथा कृषि नीति अनुसन्धान,
प्रसार एवं विकास केन्द्र (सिप्रेड)

केन्द्रिय कार्यालय

नयाँ बाटो, रिङ्गरोड, ललितपुर

पो.ब.नं: ५७५२, काठमाण्डौ, नेपाल

फोन: ०१-५५२०२७२, फ्याक्स: ९७७-०१-५५२४९६५

ईमेल: contact@ceapred.org.np

जिल्ला कार्यालय

बनेपा, काभ्रे

फोन: ०१-६२२६७२९

ईमेल: vsp.kavre@ceapred.org.np